

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2022 ОНЫ ТӨСВИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны төсөвт нийт орлогын хэмжээг 2,379.5 тэрбум төгрөг, нийт зарлагын хэмжээг 2,750.9 тэрбум төгрөг байхаар төсөвлөлөө. Энэ нь 2021 онтой харьцуулахад орлого 575.7 тэрбум төгрөгөөр, зарлага 156.7 тэрбум төгрөгөөр тус тус нэмэгдэж байна.

Хүснэгт № 1. Нийгмийн даатгалын сангийн орлого, зарлага /тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлт	2021	2022 Төсөл
ОРЛОГО	1,803.7	2,379.5
1 Шимтгэлийн	1,800.2	2,372.4
2 Бусад орлого	3.5	7.1
ЗАРЛАГА	2,594.3	2,750.9
1. Тэтгэврийн	2,313.4	2,449.8
2. Тэтгэмжийн	160.2	171.5
3. ҮОМШӨ-ний	34.6	33.6
4. Ажилгүйдлийн	58.9	63.7
5. Бусад зарлага	-	-
6. Ажиллагааны зардал	27.1	32.4
Капитал банкнаас авах авлага	-103.7	-98.1
Улсын төсвөөс олгох татаас	593.9	459.9

Нийгмийн даатгалын сангийн орлого

Нийгмийн даатгалын сангийн нийт орлого 2,379.5 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөсөн нь 2021 онтой харьцуулахад 575.7 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдэж байна. Ирэх онд эдийн засгийн өөрчлөлттэй уялдуулан нийгмийн даатгалын хамрах хүрээ нэмэгдэх, дундаж цалин хөлс өсөх, орлогын боломжит бусад эх үүсвэр нэмэгдэх зэрэг төсөөлөлд үндэслэн тооцлоо.

Нийгмийн даатгалын санд 2021 оны эхний 6 сарын байдлаар 48.7 мянган аж ахуйн нэгж, байгууллагын 826.2 мянган даатгуулагч албан журмын даатгалд, 136.1 мянган даатгуулагч сайн дурын даатгалд хамрагдаад байна.

Коронавируст халдвар (COVID-19)-ын цар тахлын улмаас үүссэн нөхцөл байдлыг даван туулах, аж ахуйн нэгж, байгууллагын бизнесийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор Нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлөх, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас дэмжлэг үзүүлэх тухай хуулийн хугацааг 2021 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдөр хүртэл сунгасантай холбогдуулан 2021 оны эхний 5 сарын байдлаар 37.2 мянган ажил олгогч, 396.2 мянган албан журмын даатгуулагч 114.1 тэрбум төгрөгийн, 109.1 мянган сайн дурын даатгуулагч 10.9 тэрбум төгрөгийн, нийтдээ 125.0 тэрбум төгрөгийг шимтгэлээс чөлөөлөгдсөн байна.

Түүнчлэн Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн дагаж мөрдөх хугацааг 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр хүртэл сунгасан бөгөөд хуулийг хэрэгжүүлэх хугацаанд нийт 18.5 мянган иргэн хамрагдан тэтгэврийн даатгалын санд 36.5 тэрбум төгрөгийн орлого төвлөрүүлснээс 8.3 мянган хүн тэтгэвэр тогтоолгон, тэтгэвэрт нь 15.9 тэрбум төгрөг зарцуулсан байна.

Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын эх үүсвэрийг ангилж үзвэл:

1/ Нийгмийн даатгалын санд 2022 онд төвлөрөх шимтгэлийн орлогыг 2,372.4 тэрбум төгрөг, бусад орлого 7.1 тэрбум байхаар тооцлоо.

2/ Цэргийн алба хаасны тэтгэвэр, 1995 оноос өмнө тэтгэвэрт гарсан иргэдийн тэтгэврийн зардлыг хуульд заасны дагуу улсын төсвөөс олгох татааст нийт 459.9 тэрбум төгрөгөөр тооцлоо.

Нийгмийн даатгалын сангийн зарлага

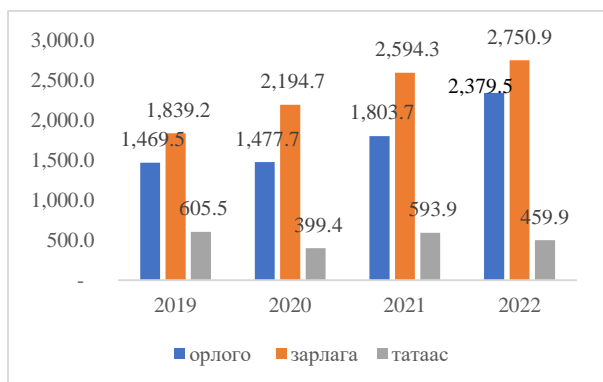
Нийгмийн даатгалын сангийн нийт зардал 2,750.9 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөсөн 2021 онтой харьцуулахад 156.7 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдэж байна.

Тэтгэврийн даатгалын сан

Тэтгэврийн даатгалын сангийн нийт зардлыг 2,474.7 тэрбум төгрөгөөр, орлогыг 1,960.2 тэрбум төгрөгөөр тооцлоо. Тэтгэврийн даатгалын сангийн зардлын 76.0 хувийг өндөр насны тэтгэвэр, 12.0 хувийг тахир дутуугийн тэтгэвэр, 4.0 хувийг тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр, 8.0 хувийг цэргийн тэтгэвэр тус тус эзэлж байна.

Тэтгэврийн даатгалын сангаас 2022 онд нийт 472.6 мянган хүний тэтгэвэрт 2,448.7 тэрбум төгрөг зарцуулахаар төлөвлөсөн нь 2021 онтой харьцуулахад 136.4 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдэж байна.

График № 1. Нийгмийн даатгалын сангийн төсөв /тэрбум төгрөг/

Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан “Монгол улсын хүн амын 2010-2040 оны хэтийн тооцоо” судалгаагаар 2022 онд тэтгэврийн насанд хүрч шинээр өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох эрэгтэй 13.1 мянга, эмэгтэй 50/55 насны 20.9/18.0 мянга, нийтдээ 52.2 мянган хүн байгаа бол тэтгэвэр нь зогсох 27.0 мянга хүн байна. Тэтгэвэр

авагчдын тооны цэвэр өсөлтийг 20.9 мянган хүн байхаар тооцлоо.

Ирэх онд нийт өндөр насны тэтгэвэр авах хүний тоо 359.9 мянган хүн, зарцуулах хөрөнгө 1,879.6 тэрбум төгрөг, тахир дутуугийн тэтгэвэрт нийт 74.5 мянган хүн зарцуулах хөрөнгө 297.9 тэрбум төгрөг, тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэрт нийт 18.1 мянган хүн зарцуулах хөрөнгө 82.9 тэрбум төгрөг, улсын төсвөөс тэтгэврийн зардлыг нь хариуцдаг 1/ цэргийн алба хаасны тэтгэвэрт гарах хүний тоо 2022 онд нийт 20.1 мянга; 2/ 1995 оноос өмнө тэтгэвэр тогтоолгосон нийт 48.1 мянган иргэн тус тус тэтгэврийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авахаар байна. Тэтгэврийн даатгалын санд улсын төсвөөс олгох татаас 459.9 тэрбум төгрөг байна. Үүнээс: цэргийн тэтгэвэрт 188.4 тэрбум төгрөг, 1995 оноос өмнө тэтгэвэрт гарсан иргэдийн тэтгэвэрт 246.4 тэрбум төгрөг тус тус олгохоор төсөвлөлөө.

Хүснэгт № 2. Улсын төсвийн татаас /тэрбум төгрөг/

Арга хэмжээ	2019	2020	2021	2022
Улсын төсвийн татаас	601.6	399.4	593.9	459.9
Үүнээс:				
Цэргийн тэтгэвэр	130.5	155.9	173.3	188.4
1995 оноос өмнөх	235.6	211.7	253.9	246.4
НДС-н алдагдалд	235.5	31.8	166.7	25.1

Тэтгэмжийн даатгалын сан

 Тэтгэмжийн даатгалын сангийн орлого 2022 онд 198.9 тэрбум төгрөгийг бүрдүүлж, 174.8 тэрбум төгрөгийг хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж, жирэмсэн, амаржсан эхийн болон оршуулгын тэтгэмжид зарцуулахаар тооцлоо

Тэтгэмжийн даатгалын сангаас хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсаны тэтгэмжийг шимтгэл төлсөн хугацаанаас нь хамааруулан хөдөлмөрийн хөлсний 50-75 хувиар олгодог бол жирэмсэн, амаржсан эхийн тэтгэмжийг 4 сарын хугацаагаар хөдөлмөрийн хөлсний 100 хувиар олгож байна. Нийгмийн даатгалын үндэсний

зөвлөлийн 2016 оны 16 дугаар тогтоолд нэг даатгуулагчид олгох оршуулгын тэтгэмжийг 1.0 сая төгрөгөөр тогтоосны дагуу олгож байна.

Хүснэгт № 3. Тэтгэмжийн даатгалын сангийн зарлагын нөлөөлөл /мянган хүн, тэрбум төгрөг/

Тэтгэмж	2021		2022		Өөрчлөлт	
	Хүн тоо	Дүн	Хүн тоо	Дүн	Хүн тоо	Дүн
ХЧТА	116.0	26.4	118.3	28.3	2.3	1.9
Ж.А	64.6	109.9	67.2	117.8	2.6	7.9
Оршуул-гын	16.4	16.4	17.2	17.2	0.8	0.8
Нийт	197.0	152.7	202.7	163.3	5.7	10.6

ҮОМШӨ-ий даатгалын сан

Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчний (ҮОМШӨ) даатгалын санд 2022 онд 178.3 тэрбум төгрөгийн шимтгэлийн орлого хуримтлуулж тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, сувиллын хувьсах зардал, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардал, ҮОМШӨ-ий улмаас тахир дутуу болсон иргэдийн шимтгэлийн зардалд нийт 37.0 тэрбум төгрөг зарцуулахаар тооцлоо.

Тус сангаас тахир дутуу болон тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр авах 5.0 мянган иргэнд нийт 29.9 тэрбум төгрөг, хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж, нөхөн сэргээхтэй холбогдсон төлбөр, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний улмаас тахир дутуу болсон даатгуулагчийг сувилах сувиллын газрын тусламж үйлчилгээний хувьсах зардалд 2.1 тэрбум төгрөг, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардалд 1.6 тэрбум төгрөг тус тус зарцуулахаар тооцлоо.

Ажилгүйдлийн даатгалын сан

Ажилгүйдлийн даатгалын санд 2022 онд 42.1 тэрбум төгрөгийн шимтгэлийн орлого хуримтлагдаж ажилгүйдлийн тэтгэмж болон мэргэжил

олгох давтан сургалтын зардалд 64.4 тэрбум төгрөг зарцуулахаар тооцлоо

Тус сангаас 2022 онд ажилгүйдлийн тэтгэмж авах 25.6 мянган иргэнд 63.6 тэрбум төгрөг, мэргэжил олгох давтан сургалтын зардалд 96.0 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

Нийгмийн даатгалын сангийн авлага

Нийгмийн даатгалын сангийн Капитал банкнаас авах 98.1 тэрбум төгрөгийн авлагыг тусгав.